

Vastaus täydentävään lausuntopyyntöön valtakunnallisen lääkityslistan edellyttämistä muutoksista lakiin sähköisestä lääkemääräyksestä ja lakiluonnokseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (Dnro VN/2037/2021)

Suomen Proviisoriyhdistys ry vastasi täydentävään lausuntopyyntöön valtakunnallisen lääkityslistan edellyttämistä muutoksista lakiin sähköisestä lääkemääräyksestä ja lakiluonnokseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä. Lausunto annettiin vastaamalla [Lausuntopalvelussa](#) esitettyihin kysymyksiin. Tämä dokumentti on yhteenveto lausunnosta.

Tausta:

Sosiaali- ja terveysministeriössä on menellään sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistus. Tähän liittyen Suomen Proviisoriyhdistys ry antoi lausuntonsa lakiluonnokseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä eräistä siihen liittyvistä laeista 18.3.2022. Valtakunnallisen lääkityslistan kehitystyöstä aiheutui vielä muutostarpeita lakiesitykseen sekä lakiin sähköisestä lääkemääräyksestä.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa potilaan lääkitystä koskevan tiedon tallentaminen reseptikeskukseen. Reseptikeskuksen lääkitystiedosta voitaisiin koostaa lista potilaan käytössä olevista lääkkeistä. Lääkityslista näkyisi yhtenäisenä ja ajantasaisena henkilölle itselleen ja potilaan lääkehoitoon osallistuville terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöille ja apteekeille.

Suomen Proviisoriyhdistyksen vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin:

Muodostaako ehdotettava asiakastietolaki ja lääkemääräyslaki lääkityslistan osalta selkeän, yhdenmukaisen ja ymmärrettävän kokonaisuuden? – Perustele vastauksesi.

Proviisoriyhdistys ei jättänyt vastausta tähän kysymykseen.

Ovatko lääkityslistan muodostumisen ja käytön periaatteet löydettävissä riittävällä ja ymmärrettävällä tavalla tästä säädöskokonaisuudesta. – Perustele vastauksesi.

Proviisoriyhdistys ei jättänyt vastausta tähän kysymykseen.

Onko lääkemääräyslain (2 §) soveltamisala mielestäsi selkeä? – Perustele vastauksesi.

Proviisoriyhdistys ei jättänyt vastausta tähän kysymykseen.

Lääkemääräykset olisivat ehdotuksen mukaan potilasasiakirjoja (HE-luonnos, s. 133.). Ehdotuksen mukaisesti lääkärin tarvitsisi jatkossa kirjata tieto lääkityksestä vain kerran. Potilaan lääkitystä koskeva tieto tallennettaisiin pääsääntöisesti Kanta-Reseptikeskukseen. Muu, vapaasti kirjattava potilaskertomusteksti tallennettaisiin edelleen potilastiedon arkistoon.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? – Perustele.

Kyllä, Perustelut:

Ehdotus on kannatettava. Menettely lisäisi lääkitysturvallisuutta, sillä lääkitystä koskeva tieto olisi hoitoon osallistuvien saatavilla reaaliaikaisesti. Lisäksi kertakirjaaminen vähentäisi päällekkäistä työtä. Kirjaaminen tulisi toteuttaa siten, että kaikki lääkitystä koskeva tieto tallentuisi reseptikeskukseen eikä tietoa jäisi piiloon potilastiedon arkistoon.

Lääkemääräystä laadittaessa lääkkeen määräjän (5 §) tulisi tarkistaa potilaan ajantasainen lääkitys valtakunnalliselta lääkityslistalta. Pkv- tai huumausainelääkkeitä määrättäessä lääkkeen määrääjä näkisi myös potilaan kieltämät pkv- ja huumausainelääkkeiden lääkemääräykset.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? – Perustele.

Kyllä, Perustelut:

Ehdotus on kannatettava lääkityslistan ajantasaisuuden ylläpitämiseksi ja lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi. Laissa "tarkistamisen" määrittely jää kuitenkin epäselväksi. Tarkoitetaanko sillä kokonaislääkityksen hallintaa vai määrättävän lääkkeen yhteensopivuutta muun ajantasaisen lääkityksen kanssa? Lääkityksen hallinta vaatisi jokaiselta lääkkeen määräjältä merkittävästi enemmän resursseja. Lääkärin oikeus ja velvollisuus tarkistaa potilaalle aikaisemmin määrätty pkv- ja huumausainelääkkeet asiakkaan asettamista kielloista huolimatta edistäisi tarkoituksenmukaista lääkkeen käyttöä ja vähentäisi väärinkäyttöä. Tarkistusta ei tulisi voida ohittaa.

Lääkkeen käytön lopettaminen kirjattaisiin jatkossa reseptikeskukseen lopettamista koskevalla merkinnällä, joka päättäisi samalla kertaa lääkkeestä laaditun lääkemääräyksen voimassaolon.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? – Perustele.

Kyllä, Perustelut:

Lääkkeen käytön lopettamismerkintä vähentäisi epäselviä tilanteita esimerkiksi lääkkeen toimittamisen yhteydessä. Lisäksi menettelytapa parantaisi lääkitysturvallisuutta ja selkeyttäisi kokonaislääkityksen hallintaa. Lopetetut lääkitykset tulisi voida tarvittaessa selvittää lääkkeen määräämisen tai toimittamisen ja lääkityksen tarkistamisen tai lääkehoidon arvioinnin yhteydessä.

Lääkemääräyslain 11 §:n mukaan apteekki saisi lääkettä toimittaessaan tiedon reseptikeskukseen tallennetuista potilaan lääkemääräyksistä ja niihin liittyvistä merkinnöistä. Apteekki saisi siis jokaisella lääkkeen toimittamiskerralla käyttöönsä potilaan lääkityslistan kokonaisuudessaan. Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? – Perustelee.

Kyllä. Perustelut:

Lääkemääräyslain 11 §:n mukainen apteekin tiedonsaantioikeus antaisi proviisoreille ja farmaseuteille paremmat mahdollisuudet osallistua rationaalisen lääkehoidon toteuttamiseen ja antaa laadukkaampaa lääkeneuvontaa toimitettavien lääkkeiden osalta. Lääkityslista täydentäisi lakisääteistä velvollisuutta antaa lääkeneuvontaa ja olisi olennainen työkalu lääkitysturvallisuuden parantamisessa.

Lääkkeen käyttäjät asioivat kaikista terveydenhuollon organisaatioista todennäköisesti useimmin apteekeissa. Tieto ajantasaisesta kokonaislääkityksestä antaisi proviisoreille ja farmaseuteille mahdollisuuden auttaa asiakasta lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä ja ongelmatilanteissa. Apteekin mahdollisuus auttaa lääkkeen käyttäjää lääkehoidon hallinnassa vähentäisi tarvetta hakeutua lääkärin vastaanotolle.

Lääkemääräyslain 5 a §:ään ehdotetaan sairaanhoitajalle oikeutta kirjata annosmuutoksia reseptikeskukseen. Ehdotuksen mukaan palvelunantajan nimeämällä sairaanhoitajalla olisi oikeus lääkkeen määräjän laatiman lääkehoidon suunnitelman mukaisesti tehdä lääkemääräyksen annostusohjeen muutos, jos lääkkeen määrääjä olisi sallinut muutoksen tekemisen. Vastaa alla oleviin kysymyksiin ja perustelee vastauksesi.

Tulisiko sairaanhoitajalla olla mahdollisuus muuttaa lääkemääräyksen annostusohjetta esityksen mukaisesti? – Perustelee.

Ei. Perustelut:

Mahdollisuus kirjata annosmuutoksia on erittäin kannatettava ehdotus. Lääkitystä koskevat potilasasiakirjat tallennetaan reseptikeskukseen, joten oikeuden kirjata annosmuutoksia tulisi ulottua reseptikeskuksen lääkemääräyksiin. Kuitenkin sairaanhoitajien lisäksi myös muilla palvelunantajan nimeämällä terveydenhuollon ammattihenkilöillä tulisi olla oikeus tehdä muutoksia lääkehoitosuunnitelman mukaisesti. Oikeuden rajaaminen yhdelle ammattiryhmälle ei millään tavoin edistäisi monialaista toimintaa terveydenhuollossa.

Ehdotuksen perusteluna käytetään vakiintunutta käytäntöä, jossa esimerkiksi lääkityksen annosmuutoksia toteutetaan lääkärin ohjauksessa moniammatillisen hoitotiimin yhteistyönä. Tällaisia vakiintuneita käytäntöjä on myös muiden ammattiryhmien kuin sairaanhoitajien osalta. Etenkin kliinisen farmasian tehtävissä toimivat proviisorit ja farmaseutit jäisivät tässä muodossa esitetyn ehdotuksen ulkopuolelle.

Lääkitysturvallisuuden kannalta palvelunantajan olisi varmistuttava siitä, että annosmuutoksia kirjaavilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä olisi riittävä osaaminen lääkehoidoista. Annosmuutosten tulisi olla jäljitettävissä ja perustelut annosmuutoksille tulisi kirjata selkeästi lääkemääräykseen liittyviin merkintöihin.

Kommenttejanne STM:lle ehdotetusta asetuksenantovaltuutuksesta?

Proviisoriyhdistys ei jättänyt vastausta tähän kysymykseen.

Muita kommentteja lakiehdotukseen?

Lääkemääräyslain 10 §:ssä todetaan: “Jos lääkemääräyksen sisältö on epäselvä tai puutteellinen, on korjaukseen saatava lääkkeen määrääjän suullinen suostumus.” On kannatettavaa, että epäselvissä tilanteissa mahdollinen korjaus selvitetään lääkkeen määrääjältä. Laissa ei ole kuitenkaan perusteltua määrätä, että suostumus korjaukseen olisi saatava suullisesti.

Lääkemääräyslain 13 §:ään perustuen potilaalla on oikeus kieltää määrättyyn lääkkeeseen liittyvien tietojen luovutus sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajille sekä apteekille. Mikäli potilas käyttää oikeuttaan kieltää tietojen luovutus, terveydenhuollon ammattihenkilöllä tulisi kuitenkin olla hoitoon osallistuessaan tieto siitä, että joitakin lääkitystietoja on piilotettu. Ajantasaisen lääkityslistan tavoitteena on lääkitysturvallisuuden parantaminen, joten näkemyksemme mukaan lääkkeen määrääjän, lääkkeen toimittajan ja muiden hoidon toteuttamiseen osallistuvien tulisi olla tietoisia käytettävissä olevien tietojen puuttellisuudesta.

Ehdotettavan asiakastietolain mukaan apteekkeille ja palvelunantajille kohdistuisi nykyistä suurempia käyttömaksuja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kehittämisestä ja ylläpitokustannuksista. Haluamme huomauttaa, että laki asettaisi apteekit eriarvoiseen asemaan muihin palvelunantajiin verrattuna. Apteekit eivät voi omalla päätöksellään vaikuttaa asiakkailta perittävään toimitusmaksuun, joten apteekkeilla ei olisi mahdollisuutta periä näitä uusia kustannuksia asiakkailta.

Kunnioittaen,

SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Lausunnon kirjasi Lausuntopalveluun toiminnanjohtaja Teemu Ali-Kovero